

PROTOKOL O HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE posudek oponenta

Práci předložil(a) student(ka): Bc. Michaela Rašková

Název práce: Přístup seniorů k finanční krizi v roce 2023–2024

Oponoval (u externích oponentů uveďte též adresu a funkci ve firmě): Dana Hamplová

1. CÍL PRÁCE (uveďte, do jaké míry byl naplněn):

Práce se věnuje otázkám jak ekonomické obtíže spojené s vysokou inflací, rostoucími náklady na energie a nejistotou ohledně budoucí ekonomické situace dopadly na seniory jako jednu z nejvíce ohroženou skupinu populace. Empirická část je založena na polostrukturovaných rozhovorech. Cíl práce byl naplněn v míře, v jaké to umožnila použitá kvalitativní metodologie. Vzhledem k nízkému počtu respondentů, šlo jen obtížně najít odpověď na to, jak náklady dopadly na skupinu seniorů.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Teoretická část má 6 kapitol, textu by prospěla lepší provázanost jednotlivých částí. Začíná se konceptualizací stáří, pak se přeskočí ke kvalitě života ve stáří, pokračuje diskuzí o různých typech kapitálu, bez jasné návaznosti se k definicím rodiny, péči, a končí otázkou finanční krize. V textu se objevuje řada informací, které nesouvisí přímo s tématem – například, jak souvisí rozlišení mezi nukleární, matrifokální a patrifokální rodinou s tématem ekonomické situace seniorů? Nejsem si rovněž jistá, proč se v textu o sociální situaci seniorů diskutuje reprodukční funkce rodiny a význam rodiny pro výchovu dětí. Text občas působí dojmem umělého natahování, přičemž s délkou není problém.

Empirická část je založena na polostrukturovaných rozhovorech. Při výběru respondentů se argumentuje tím, že kromě věku bylo kritériem výběru bydliště v Plzni, protože „Předpokládala jsem, že těchto respondentů by se krize mohla dotknout nejvíce. Cílem bylo obsáhnout jistý typ sociální třídy, která finanční změny v zemi pocítí.“ Přiznám se, že tomuto argumentu vůbec nerozumím.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

Formální úprava textu je dobrá.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Jistou slabinou může být to, že řada tvrzení není podložena nebo vysvětlena. Zde několik příkladů:

- Hned v úvodní kapitola se hovoří o tom, že „kalendářní věk je rozdělován do 15letých úseků“. Byť nepochybně platí, že určitě najdeme nějakého autora, který toto konkrétní členění používá, předložená diplomová práce to bere jako univerzální fakt, že lidský život je členěn do 15letých období. Proč zrovna 15 let? Proč ne 5, nebo 10, nebo 20? Práce vůbec nereflktuje skutečnost, že vnímání toho, kdy končí mládí a začíná střední věk, se výrazně liší nejen mezi různými kulturami, ale i mezi evropskými zeměmi.

Trochu mě překvapilo, že se v dimenzích SWB rozlišuje štěstí, životní spokojenost a morálka, přičemž morálka má odkazovat na budoucnost. Není zřejmé, co se morálkou myslí.

Za další slabinu považuji kvantitativní interpretaci kvalitativních dat. Příklad – domnívala jsem se, že „většina zasažených seniorů bude chodit do práce nebo na brigádu“. Jak lze z 10 rozhovorů odvodit, co dělá většina seniorů? Pokud „respondenti neuvědli, že by jejich den byl finanční krizí nějak zasažen“ – lze z toho odvozovat, že značná část seniorů nemá problém? Není třeba možné, že zaměstnaní senioři neměli na rozhovor čas a vůbec se do vzorku nedostali? Jak lze na základě kvalitativní studie zpracovávající 10 rozhovorů tvrdit, že „polovina respondentů uvedla, že se naši země finanční krize netýká“. Jaký význam má v tomto případě „polovina respondentů“?

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ *(jedna až tři)*:

- Opravdu platí, že stárnutí je fyziologický jev, jak se uvádí na straně 10? Jak lze vysvětlit, že definice toho, kdy začíná střední věk a stárí, se liší mezi zeměmi? Jakou definici stárí a stárnutí můžou nabídnout sociální vědy?
- V textu se zdůrazňuje význam aktivního stárnutí jako faktoru zvyšující kvalitu života, z textu trochu vyplývá, že aktivní stárnutí je důsledek volby jedince. Existují ale i nějaká systémová omezení? Opravdu platí, že se jedná primárně o volbu? Do jaké míry souvisí aktivní stárnutí s finanční situací jedince? V textu se hovoří o tom, že senioři nebyli schopní či nechtěli si vytvořit úspory. Opět – neexistují systémové důvody k nízkým úsporám seniorů? Jakou strategii by autorka doporučila osobám, které pracují například za minimální mzdu? Jak si lze vytvářet finanční rezervu v situaci vysoké inflace, kdy finanční rezerva ztrácí reálnou hodnotu? Obecně mi v práci chybí reflexe toho, že senioři jsou stratifikovanou skupinou.
- Při výběru respondentů se argumentuje tím, že kromě věku bylo kritériem výběru bydliště v Plzni, protože „Předpokládala jsem, že těchto respondentů by se krize mohla dotknout nejvíce. Cílem bylo obsáhnout jistý typ sociální třídy, která finanční změny v zemi pocítí.“ Z jakého důvodu se předpokládá, že senioři v Plzni byli zasaženi nejvíce? A jakou roli při výběru respondentů hrála sociální třída?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA *(výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě)*:

Práci doporučuji hodnotit jako velmi dobrou.

Datum: 19.5.2024

Podpis: